

**Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

**Ректор КЗВО «Дніпровська
академія неперервної освіти»**

В.В. Сиченко

«29» червня 2026 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації вчителів закладів освіти,
які працюють за модельною навчальною програмою
«Вчимося жити разом. 5-6 класи» та впроваджують
новий Державний стандарт базової середньої освіти**

**Введено в дію наказом
КЗВО «ДАНО» ДОР»
від « 29 » червня 2026 року № 141**

Розробник: Куций А.М., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради.

Напрямок підвищення кваліфікації:

розвиток загальних і професійних компетентностей відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки України від 17.09.2021 № 568-21.

Розроблено на основі типової програми:

Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України № 904 від 12.10.2022 року.

Термін дії програми: з 2026 року до 2031 року.

Програма є чинною протягом п'яти років із моменту її затвердження та може бути оновлена або продовжена з відповідною відміткою розробника.

Рецензенти

Савченко Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради» (внутрішній рецензент).

Ховрякова Тетяна Ігорівна – доктор філософії галузь знань Педагогіка, спеціальність Освітні, педагогічні науки, вчитель біології Комунального закладу освіти «Криворізький ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою» Дніпропетровської обласної ради», залучений фахівець у сфері психологопедагогічного супроводу освітнього процесу.

Особи, які забезпечують виконання програми:

Куций А.М., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», автор і тренер програм з формування здоров'язбережувальної компетентності.

Савченко В.А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», автор і тренер програм з соціальноемоційного навчання, педагогіки партнерства та комунікативних технологій.

Побоча Т.Д., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», фахівчиня з питань виховної діяльності, гендерної рівності, протидії булінгу та дискримінації в освіті.

Андрющенко Т.Г., доктор філософії з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти

«Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», фахівчиня з питань теорії й методики фізичного виховання, спорту, адаптивної та масової фізичної культури.

Сілошенко І.А., старший викладач кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», практичний досвід роботи у сфері здоров'язбереження та виховної діяльності.

ПОГОДЖЕНО

На засіданні кафедри виховання та культури здоров'я комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради».

Протокол від «4 » червня 2026 року №10

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради».

Протокол від 25 червня 2026 року № 15

©КЗВО «ДАНО» ДОР»
©Куций А.М.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність освітньої програми:

Освітня програма підвищення кваліфікації вчителів інтегрованого курсу «Вчимося жити разом. 5-6 класи» закладів освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (далі – Освітня програма) розроблена відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти. Актуальність розроблення та впровадження Освітньої програми зумовлена швидкими змінами в соціально-економічному, політичному житті країни, викликами глобалізації, цифровізації, поступовим переходом до децентралізації суспільства. Сучасний вчитель має бути готовим до роботи за державними освітніми стандартами в контексті реформування системи освіти, у тому числі виконання заходів щодо реалізації євроінтеграційних процесів у галузі освіти, інклюзивного підходу, посилення ролі цифрових технологій в організації освітнього процесу та активного використання технологій дистанційного навчання.

Актуальність розроблення Освітньої програми для вчителів інтегрованого курсу «Вчимося жити разом. 5-6 класи» полягає в необхідності підготовки вчителів до роботи за новим Державним стандартом базової середньої освіти в контексті вимог законодавства, зокрема Конституції України, законів України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII, «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 р. № 463-IX, та на виконання заходів державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». Типову програму розроблено з урахуванням положень: законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанов Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності», від 14.12.2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», від 21.08.2019 року № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників», професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність вчителя та з урахуванням європейського вектора розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів.

Програма відповідає сучасним запитам педагогічної спільноти, нормативним вимогам МОН України та спрямована на оновлення і поглиблення професійних компетентностей педагогічних працівників, а також сприяє підвищенню якості освіти в умовах змін та викликів сьогодення.

Цільова група: вчителі інтегрованого курсу «Вчимося жити разом. 5-6 класи» закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість):

30 академічних годин (1 кредит ЄКТС), у тому числі:

- лекції – 6 годин (20 %);
- практичні заняття / тренінги – 18 годин (60 %);
- самостійна робота – 6 годин (20 %).

Особливості реалізації програми:

Програма реалізується у дистанційній формі з використанням інтерактивних методів навчання, тренінгових технологій, практичних кейсів і цифрових інструментів. Реалізація програми передбачає залучення науково-педагогічних працівників і практиків, які мають досвід упровадження здоров'язберігаючих технологій в освітній процес.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна форма – дистанційна.

Форма підсумкового контролю: тестування.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей вчителів інтегрованого курсу «Вчимося жити разом. 5-6 класи» відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р., та на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898.

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей вчителів інтегрованого курсу «Вчимося жити разом. 5-6 класи»;
- поглибити й розширити знання вчителів інтегрованого курсу «Вчимося жити разом. 5-6 класи» ЗЗСО з теорії і практики навчання, що забезпечує якісні зміни в організації освітнього процесу та створює передумови для інноваційних перетворень у сучасній шкільній системі;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей вчителів інтегрованого курсу «Вчимося жити разом. 5-6 класи» ЗЗСО;
- удосконалити вміння вчителів інтегрованого курсу «Вчимося жити разом. 5-6 класи» ЗЗСО відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора розвитку;
- поглибити й розширити теоретичні знання із фахових і психолого-педагогічних дисциплін.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Компетентнісний результат (з урахуванням Професійного стандарту педагога)

1. Формування та розвиток загальних компетентностей:

ЗК.01. Громадянської, через здатність діяти відповідально й свідомо на

засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права й обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність сталого розвитку.

ЗК.02. Соціальної, через здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК.03. Культурної, здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

ЗК.04. Лідерської, здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК.05. Підприємницької, через здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості.

2. Формування та розвиток **професійних компетентностей** учителя до виконання трудових функцій:

A2. Предметно-методичної, через здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання; добирати й використовувати сучасні та ефективні методики й технології навчання, виховання та розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання в учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів.

Б.1. Психологічної, через здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів; використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності; формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

Б.2. Емоційно-етичної, через здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з усіма суб'єктами освітнього процесу; усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у сучасному глобалізованому світі.

Б.3. Компетентність педагогічного партнерства, через здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя/викладача для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

В.1. Інклюзивної, через здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного з урахуванням його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

В.2. Здоров'язбережувальної, через здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час

освітнього процесу; здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте, фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.

В.3. Проектувальної, через здатність проектувати осередки навчання і виховання учнів.

Г.1. Прогностичної, через здатність прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес.

Г.2. Організаційної, через здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

Г.3. Оцінювально-аналітичної, через здатність аналізувати результати навчання учнів; забезпечувати процес самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

Д.1. Інноваційної, через здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації в професійній діяльності; застосовувати інноваційні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

Д.3. Рефлексійної, через здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності й визначати індивідуальні професійні потреби.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання за Освітньою програмою слухачі набувають відповідних знань, ставлень і вмінь, склад яких наведено у таблиці:

Очікувана компетентність вчителя інтегрованого курсу «Вчимося жити разом. 5-6 класи» для 5-9-х класів ЗЗСО:	
Знання і розуміння:	концептуальних і методичних основ формування здоров'язбережувальної компетентності
	програми і змісту предметів
	вікових особливостей дітей та підлітків
	інтерактивних методів та особливостей їх застосування
	опорних плани проведення тренінгових занять для учнів
	методів і процедур оцінювання
Розвинені вміння:	чітко формулювати цілі заняття та його складових частин
	враховувати потреби та очікування учасників
	дотримуватися рекомендованого плану уроків-тренінгів
	забезпечувати демократичну дисципліну
	демонструвати мультимедійні презентації
	організувати активне обговорення
	організовувати відпрацювання практичних умінь
	підтримувати доброзичливу атмосферу на тренінгу
	правильно реагувати на складних учасників

Очікувана компетентність вчителя інтегрованого курсу «Вчимося жити разом. 5-6 класи» для 5-9-х класів ЗЗСО:	
	організовувати зворотний зв'язок
Диспозиції (ціннісні ставлення):	повага і позитивне ставлення до дітей і підлітків, бажання і прагнення працювати з ними
	готовність зрозуміти потреби, цінності і можливості дітей і підлітків
	готовність не нав'язувати свої погляди і цінності
	бажання і готовність постійно підвищувати свій професійний рівень
	готовність застосовувати інтерактивні методи навчання, які забезпечують активну участь кожного учня; творчу співпрацю між собою і з учителем; навчання на ситуаціях, наближених до реального життя; створення сприятливого емоційного клімату в класі; формування відчуття класу як єдиної команди
	рефлексія власної професійної практики

Система та критерії оцінювання результатів:

Оцінювання здійснюється за результатами виконання підсумкових тестів.
Прохідний поріг – не менше 60 % виконаних завдань.

Документ про підвищення кваліфікації:

Свідоцтво про підвищення кваліфікації устанавленого зразка.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено поєднання лекційних, практичних (тренінгових) форм роботи та самостійної діяльності слухачів із використанням інтерактивних методів навчання, аналізу педагогічних ситуацій, кейс-методу та цифрових інструментів.

Особливістю реалізації Програми є практико-орієнтований характер навчання, спрямований на формування в педагогів умінь упроваджувати здоров'язберігаючі технології в освітній процес та будувати партнерську взаємодію з учнями в реальних освітніх ситуаціях.

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних матеріалів, виконання індивідуальних завдань, розроблення елементів власного педагогічного кейсу та підготовку до підсумкових тестів.

Підсумкові заходи включають виконання підсумкового тестування.

Зміст Програми складається з 1 модуля та 9 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест. Максимальна кількість балів — 80. Прохідний бал — 60. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали модульний контроль, отримують сертифікат підвищення кваліфікації.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 30 годин, з них: 22 год — практична робота, 6 год — самостійна робота, 2 год — контрольні заходи.

ОРІЄНТОВНИЙ РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Назва теми		Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
Модуль 1 (за фаховим спрямуванням) Організація освітнього процесу в ЗЗСО з інтегрованого курсу «Вчимося жити разом»					
1.1. Особливості викладання, мета і основні результати, навчально-методичне забезпечення курсу з формування психосоціальних навичок «Вчимося жити разом»		4			4

1.2. Концептуальні засади освіти на основі життєвих навичок (компетентісний підхід)
1.3. Вікові особливості учнів 5-6 класів основної школи
1.4. Значення загальнолюдських цінностей в житті людей
1.5. Особливості набуття учнівством соціальних компетентностей у процесі вивчення курсу «Вчимося жити разом»
1.6. Формування та розвиток психосоціальних умінь, сприятливих для етичної поведінки, соціалізації і самореалізації особистості
1.7. Екологічна компетентність як основа сталого розвитку людства
1.8. Види оцінювання навчальних досягнень учнів за курсом

2			2
2			2
2	2		4
4	2		6
4	2		6
2			2
2			2

1.9. Модульний контроль				2	2
Усього		22	6	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1.

Організація освітнього процесу в ЗЗСО з інтегрованого курсу «Вчимося жити разом» (30 год.)

Тема 1.1. Особливості викладання, мета і основні результати, навчально-методичне забезпечення курсу з формування психосоціальних навичок «Вчимося жити разом» (4 год.)

Анотація. Тема передбачає усвідомлення учасниками ролі курсу з розвитку психосоціальних навичок «Вчимося жити разом» у формуванні психологічної, соціальної і здоров'язбережувальної компетентностей. Зв'язок предмета «Здоров'я, безпека та добробут» і курсу «Вчимося жити разом» в контексті Нової української школи.

Огляд та аналіз модельної навчальної програми курсу. Визначення послідовності досягнення результатів навчання учнів із навчального курсу. Опис змісту навчального предмета (інтегрованого курсу) та видів навчальної діяльності учнів. Особливості реалізації різних видів навчальної діяльності в освітньому процесі, узгодження її вимог, змісту тощо з відповідною освітньою галуззю Державного стандарту.

Планування навчальних занять на основі модельної програми, затверджену педагогічною радою закладу освіти. Використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу. Реалізація діяльнісного, компетентнісного та інтегрованого підходів у навчанні учнів/учениць на уроках.

Використання методик і технологій навчання, виховання та розвитку учнів/учениць для досягнення очікуваних результатів навчання освітньої галузі та формування ціннісних ставлень. Технології, які застосовуються в НУШ (діяльнісний підхід, проблемне навчання, кооперативне навчання, проектне навчання, технології розвитку критичного мислення, технології розвитку креативного мислення тощо).

Матеріально-технічне забезпечення, необхідне для ефективного досягнення учнями/ученицями обов'язкових результатів, визначених Державним стандартом базової середньої освіти (в межах освітньої галузі). Освітнє середовища для

навчання.

Огляд та аналіз навчально-методичного забезпечення з навчальних предметів/інтегрованих курсів освітньої галузі. Огляд та аналіз кращих практик вітчизняного та міжнародного досвіду в контексті організації освітнього процесу.

Тема 1.2. Концептуальні засади освіти на основі життєвих навичок (компетентісний підхід) (2 год.)

Анотація. Тема передбачає ознайомлення з концепцією життєвих навичок і тренінговими методами навчання для формування соціальної, психологічної і здоров'язбережувальної компетентностей. Знайомство з вправами для створення доброзичливої атмосфери і продуктивної роботи у групах.

Навчання миру на засадах життєвих навичок, обговорення. Комп'ютерна презентація «Тренінг – ефективний метод навчання життєвим навичкам», обговорення. Методичне портфоліо педагога-тренера («Знайомства», «Руханки», «Об'єднання в групи», «Метафори» тощо). Знайомство з вправами для створення доброзичливої атмосфери і продуктивної роботи. Самопідготовка за тренінговими вправами. Демонстрація вправ

Тема 1.3. Вікові особливості учнів 5-6 класів основної школи (2 год.)

Анотація. Тема передбачає ознайомлення з етапами розвитку, актуальними проблемами і завданнями найближчого розвитку підлітків. Етапи психосоціального розвитку дітей та молоді. Збільшення ризиків унаслідок більшої автономності.

Навчання здатності усвідомлювати свої мотиви і спонукання, вміння формулювати оцінні судження про себе. Своєрідність мотиваційної кризи, викликаною зміною соціальної ситуації розвитку, а також внутрішньої позиції школяра.

Розвиток навичок комунікації, подолання сором'язливості, впевненої (асертивної) поведінки, правильно висловлювати свої почуття, уникати конфліктогенів, конструктивно розв'язувати конфлікти.

Тема 1.4. Значення загальнолюдських цінностей в житті людей (2 год.)

Анотація. Тема розкриває важливість формування пакету універсальних цінностей, що на сьогодні є невід'ємною частиною професійної культури педагога Нової української школи, який є носієм і вихователем вищих цінностей в учнів. Необхідність запровадження освітніх програм і методик із формування характеру, що ґрунтуються на засадах розвитку життєвих навичок. Інституалізуюча роль компетентностей в освітньому процесі.

Філософсько-освітнє бачення феномену загальнолюдських цінностей, аналіз їхньої ролі в житті людей, зокрема педагогів, зв'язку зі здоров'ям. Розвиток навичок орієнтування на сприйняття універсальних цінностей, ознайомлення з ознаками феноменальності життя як найвищої цінності, з вищими моральними цінностями та їх роллю у формуванні професійної культури педагога. Поняттям та ядро загальнолюдських цінностей, їх роль у житті людей, зв'язок зі здоров'ям. Розвиток навичок орієнтування на сприйняття універсальних цінностей. Ознайомлення з ознаками феноменальності життя як найвищої цінності, з вищими моральними

цінностями та їх роллю у формуванні професійної культури педагога. Підвищення мотивації до здорового способу життя.

Тема 1.5. Особливості набуття учнівством соціальних компетентностей у процесі вивчення курсу «Вчимося жити разом» (4 год.)

Анотація. В темі розглядаються:

Комунікативна компетентність як надійний фундамент здорових міжособистісних стосунків і професійного успіху. Вдосконалення навичок міжособистісного спілкування. Функції комунікації. Вербальне і невербальне спілкування. Бар'єри ефективного спілкування. Поради для ефективного спілкування. Гендерні відмінності невербального спілкування. Складові активного слухання. Навчання комунікативним навичкам у школі.

Навички кооперації. Поняття міжособистісних стосунків. Категорії стосунків. Рівні комунікації. Здорові стосунки і навички, необхідні для їх підтримки. Стосунки з батьками та однолітками. Навчання навичкам кооперації у школі.

Навички запобігання ескалації та розв'язання конфліктів. Типи конфліктів. Стадії розвитку конфліктів. Як запобігти ескалації конфлікту. Способи розв'язання конфліктів. Поради для ефективного розв'язання конфлікту. Навчання навичкам розв'язання конфліктів у школі.

Навички неагресивної впевненості. Поняття асертивності. Стили спілкування. Як позбутися агресивності у спілкуванні. Звернення за допомогою. Як просити вибачення. Уміння сказати «НІ». Як сказати «НІ» і при цьому зберегти стосунки. Асертивні права людини. Навчання навичкам неагресивної впевненості у школі.

Протидія булінгу. Про булінг. Жертви та ініціатори булінгу. Форми та види булінгу. Наслідки шкільного насилля. Як реагувати на цькування. Що можуть зробити батьки. Що можуть зробити вчителі. Навчання навичкам протидії булінгу у школі.

Тема 1.6. Формування та розвиток психосоціальних умінь, сприятливих для етичної поведінки, соціалізації і самореалізації особистості (4 год.)

Анотація. Тема присвячена розкриттю і відпрацюванню:

Навичок самоконтролю. Поняття емоцій. Функції емоцій. Класифікація емоцій. Характеристика базових емоцій. Зовнішні вияви емоцій. Емоційний інтелект. Способи емоційної саморегуляції. Навчання навичкам самоконтролю в школі.

Навичок емпатії. Поняття емпатії. Рівень емпатії. Порухення рівня емпатії. Розвиток емпатії. Інклюзивна освіта і розвиток емпатії. Навчання навичкам емпатії у школі

Навичок розв'язання проблем і прийняття рішень. Які бувають рішення. Стратегії при прийнятті рішень. Як приймати зважені рішення. Творче мислення при прийнятті рішень. Навчання навичкам розв'язання проблем і прийняття рішень у школі.

Навичок самоусвідомлення та самооцінки. Самооцінка. Види самооцінки. Формування самооцінки. Що може зробити вчитель, щоб поліпшити самооцінку учнів. Розвиток самоповаги на заняттях курсу «Вчимося жити разом».

Навичок керування стресами. Види стресу. Стресові фактори. Реакція організму на стрес. Стрес у підлітків. Стрес і здоров'я. Ознаки емоційного

вигорання. Стресова стійкість. Керування стресами. Розвиток навичок керування стресом на заняттях курсу «Вчимося жити разом».

Тема 1.7. Екологічна компетентність як основа сталого розвитку людства (2 год.)

Анотація. Тема розкриває наступні питання:

Взаємозв'язок між потребами людини та обмеженістю ресурсів. Потреба ощадливого використання ресурсів і повторної переробки вторинної сировини. Індивідуальні особливості й потреби як частина суспільних. Екосвідомість. Толерантне ставлення до поглядів, переконань, інтересів і потреб інших осіб, що не загрожують здоров'ю, безпеці й доброту.

Дотримання правил ощадного використання природних ресурсів, розуміння контексту і взаємозв'язку господарської людської діяльності і важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства.

Екологічна відповідальність. Вплив людства на природу. Сміттева криза. Екологічні звички. Екологічна відповідальність. Принципи сортування відходів. Раціональне споживання. Дослідження негативних наслідків для природи діяльності людства.

Тема 1.8. Види оцінювання навчальних досягнень учнів у НУШ за курсом (2 год.)

Анотація. У темі розглядаються:

Оцінювання та оцінка. Принципи оцінювання. Вимоги законодавства щодо академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів, механізми її забезпечення. Функції та форми оцінювання. Об'єкти оцінювання: ключові компетентності, наскрізні вміння, результати навчання.

Вид інструменту оцінки	Важливість для оцінки			
	Знання	Уміння	Ставлення	Поведінка
Закриті запитання	X	x	x	X
Відкриті запитання	X	x	x	
Шкали		x	X	
Поведінкові наміри				X
Інтерв'ю	X	x	X	
Рольові ігри і моделювання	x	X	x	
Спостереження	x	X	x	X
Дебати	x	X	x	X
Презентації, проєкти	x	X	x	X
Творчі методи, або такі, що стимулюють активність	x	X	X	

Тема 1.9. Модульний контроль (2 год.)

Підсумкове тестування. Залік.

Орієнтовний перелік практичних завдань

- Участь у спільних превентивних проєктах щодо формування здоров'язбережувальної компетентності та безпечної поведінки здобувачів освіти.
- Запровадження факультативів з формування здорового способу життя, психосоціальної компетентності.
- Розроблення уроку-тренінгу з використанням інноваційних освітніх технологій.
- Створення власного педагогічного кейсу партнерської взаємодії зі здобувачами освіти.

Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

- Розроблення уроку-тренінгу з використанням інноваційних освітніх технологій.
- Теоретичні основи освіти на основі розвитку життєвих навичок і тренінгової методики.
- Базові засади розуміння феномену здоров'я та формування здорового способу життя.

Список рекомендованої літератури

Нормативно-правові документи

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/988-2016-%D1%80>
2. Про затвердження концептуальних засад освітніх галузей та дорожньої карти реалізації концептуальних засад освітніх галузей на 2025-2030 роки: наказ МОН України від 20.08.2025 № 1163. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptualnykh-zasad-osvitnikh-haluzei-ta-dorozhnoi-karty-realizatsii-kontseptualnykh-zasad-osvitnikh-haluzei-na-2025-2030-roky>
3. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20/comp20250601>
4. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/851-2024-%D0%BF>
5. Про затвердження Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї) : наказ МОН України від 10.10.2024 №1451. URL : <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptualnykh-zasad-reformuvannia-profilnoi-serednoi-osvity-akademichni-litsei>
6. Професійний стандарт за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ МОН України від 29.08.2024. № 1225. URL : <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>

7. Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти»: наказ МОН від 12.10.2022 № 904
URL : <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-programi-pidvishennya-kvalifikatsiyi-vchiteliv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-yaki-vprovadzhuyut-novij-derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

Основна література

1. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання / ГО «Соціальна синергія». К. : Видавництво «Теза», 2020. 30 с.
2. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації / упоряд: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. 18 вересня – 18 жовтня 2023 року. Львів; Торунь: Liha-Pres, 2023. 524 с.
3. Антонова В. М., Залеська О. В., Соловійова В. В., Чепенко Л. М., Чернобровкіна В. А. Безпечний простір : програма тренінгів для батьків. Київ: Пульсари, 2021. 145 с.
4. Безпечна і дружна до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. - К. : Алатон, 2020. - 64 с. - Режим доступу: https://www.unicef.org/ukraine/mcdia/3646/filc/safe_school_in_NUS.pclf. - Назва з екрана.
5. Бубнов І. В. Можливості та ризики використання штучного інтелекту в освітній сфері сучасної України. Abstracts of XI International Scientific and Practical Conference. Florence, Italy, November 27–29. 285–290 pp. 2023.
6. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків : Віват, 2022. 512 с. (Серія «Саморозвиток»).
7. Електронна бібліотека Всеукраїнського фонду «Крок за кроком». URL: www.ussf.kiev.ua
8. Максименко С. Д. Освітній простір в контексті гуманістичної парадигми: психологічні пріоритети сучасності: зб. наук. пр. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2020. <https://lib.iitta.gov.ua/720332/>
9. Максименко С. Д. Теоретико-методологічні засади психологічного проектування, розвитку, самоздійснення особистості дитини: майбутнє нації необхідно вирощувати: Наукова доповідь загальним зборам НАПН України 19 листопада 2021 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X2021-3-2-1-5>
10. Матеріали порталу превентивної освіти. Режим доступу: <http://autta.org.ua>.
11. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-9 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти: наказ МОН України від 01.04.2022 № 289. URL: [https://ru.osvita.ua/legislation/Ser osv/86195/](https://ru.osvita.ua/legislation/Ser%20osv/86195/)
12. Наказ МОН України від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання». [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. 2024. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvanniarezultatuv-navchannia>

13. Онлайн-курс «Я досліджую світ» <http://jds.multycourse.com.ua/ua/page/21/111>
14. Онлайн-курс «Вчимося жити разом» <http://lft.multycourse.com.ua/ua/>
15. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України. URL: <https://7mon.gov.ua/ua/tag/dityam-z-osoblivimi-potrebami>
16. Програма виховання смисложиттєвих цінностей підлітків в умовах євроінтеграційного поступу України / уклад.: Журба К. О., Бех І Д., Доукіна О. М., Федоренко С. В., Шкільна І. М. Київ, 2022.
17. Публікації Українського інституту модернізації змісту освіти. - Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/>
18. Типова освітня програма 5-9 клас. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
19. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності [Електронний ресурс] : затверджено наказом МОН України від 10 грудня 2021 р. № 1340 / Міністерство освіти і науки України // Міністерство освіти і науки України : [сайт]. - Електрон, дані. - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/61b/6fc/314/61b6fc314f312791981409.pdf>
20. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод, посіб. О. Пометун. Київ, 2020. 104 с.
21. Цифрова трансформація освіти і науки [Електронний ресурс] : сайт. - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/cifrova-transformaciya-osviti-ta-nauki>
22. Чиханцова О. Психологічні основи життєстійкості особистості: монографія. К.: Талком, 2021. 319 с.
23. ЮНІСЕФ в Україні. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/>
24. Як зробити онлайн-уроки інклюзивними: практичні рекомендації / упорядники Н. Софій, О. Федоренко, 2021. 25 с.
25. Якимова І. О. Психологічні особливості розвитку самопізнання обдарованих дітей. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/10404/1/13.Yakimova%20metod%20rekom%20vydano__%21%21%21%21%21%21.pdf